

INAQUE

J. Courtney Sullivan

PRIATEĽKY A NEZNÁME

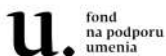
Preklad
Marína Gáľisová

J. Courtney Sullivan

Priateľky a neznáme

Preklad tejto knihy vo forme štipendia podporil
z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

J. Courtney Sullivan
FRIENDS AND STRANGERS

COPYRIGHT © 2020 by J. Courtney Sullivan

TRANSLATION © Marína Gálisová 2023

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER DESIGN © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2023

ISBN 978-80-8207-235-1

ISBN e-book 978-80-8207-236-8

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať
a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek
spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

J. Courtney Sullivan

Priateľky a neznáme

INAQUE

Venované
Leovi a Stelle

2014 – 2015

1

Elisabeth

Prebudila sa do ticha. O tejto hodine nebol hore nikto okrem matiek a ľudí s nespavosťou. Nepotrebovala sa ani pozrieť na hodiny, bolo jej jasné, že o pár sekúnd sa bábätko rozplače a ona ho bude dvíhať z postielky ešte skôr, ako sa jej podarí celkom otvoriť oči, namiesto vyčerpania nastúpi prijatie a oddanosť, keď teplé telíčko ucíti v náručí.

Pri pohľade na spiaceho manžela v nej zaiskril žeravý hnev, no prakticky okamžite aj zmizol a ona už prebalovala, kráčala dole a uvažovala, čo by sa stalo, keby malého pustila a keby zomrel. Odpoveď bola rovnako dôverne známa ako otázka: vyskočila by z okna. Keď to mala Elisabeth vyriešené, pobozkala dieťa na hlávku.

Spustilo sa podporné video, ktoré našla na internete, chlácholivo jej pripomínalo: *Keď dojčím svoje dieťa, vždy vypijem pohár vody. Aby som nezabudla, že aj ja si zaslužím opateru.* Napustiť si do pohára vodu bolo momentálne nad jej sily, ale pomyslela si, že aspoň vie, že by to mala urobiť.

V obývačke sa jej už oči prispôsobili tme. Videla čierne a modré tieň skleného stolíka so zlatými prvkami, stolíka, s ktorým sa bude musieť čoskoro rozlúčiť, dve kreslá, črepník s dvojmetrovým fikusom lýrovitým. Sama tie predmety zoradila do presne takej konfigurácie ako vo svojom byte v Brooklyne, ale z akéhosi dôvodu tu celok vyzeral inak.

Elisabeth siahla pod pohovku a vylovila škaredý vankúš s hlúpym nápisom. *Môj najlepší priateľ.* Nieкто, už si nespomínala kto, jej ho daroval, keď oznámila, že čaká dieťa,

a prisahal, že je to doslova zázrak. Ukázalo sa, že ten niekto mal pravdu, hoci vždy, keď si ho pripínala, mala pocit, že si navlieka záchranné koleso.

Posadila sa a položila si bábätko do lona vypchatého vankúšom. Vyhrnula si tričko, rozopla si košíček na podprsienke. Malý sa prisal, začal piť, rytmicky a zľahka, čo sa zdalo ešte pred štyrmi mesiacmi nedosiahnuteľné. Aby ju po pôrode pustili z nemocnice domov, musela absolvovať hodinovú prednášku o dojčení. Elisabeth počas nej stále zaspávala a prebudila sa, až keď hlavou narazila o stenu za sebou.

Teraz v jednej ruke držala nad detskou hlavičkou mobil, palcom surfovala po facebooku. A rovno na stránke Brooklynské mamičky, ako obyčajne. Elisabeth hladkala displej, až kým neprišla na miesto, kde pred spaním prestala. Na stránke v každej dennej i nočnej hodine naskakovali otázky matiek. Robili si tam navzájom spoločnosť. Predstavila si radovky v starej štvrti, ponorené do tmy, len maličké obrazovky vnútri svietia a všetky ich spájajú.

V jednom statuse si žena pýtala rady pred medzinárodným letom s batoľatom. Elisabeth si všetkých trinásť odpovedí prečítala so záujmom, hoci nemala ani batoľa, ani plány v dohľadnom čase niekam letieť. Nieкто sa pýtal na očkovanie proti chrípke. Nieкто ďalší potreboval čo najrýchlejšie narodeninovú tortu v tvare jednorozčca. Mimi Winchesterová, ktorá si nedávno kúpila v meste dom za tri milióny, ponúkala na predaj nosenú bundičku na dvojročného chlapca za deväť dolárov.

Elisabeth si kedysi z takýchto žien uťahovala – zo žien, ktoré promovali na prestížnych univerzitách, vynikali vo svojich odboroch a napokon ich dorazil des zo strihania nechtíkov novorodencovi. Teraz prežívala len vďaka nim. Boli to totiž jediní ľudia, ktorým záležalo presne na tom, čomu sa v súčasnosti venovala aj ona, a záležalo im na tom rovnako intenzívne – navyše poznali všetky odpovede. Učili sa jazyk, ktorý sa neustále vyvíjal, jazyk, ktorým hovoríte tak týždeň alebo dva a potom sa znovu všetko zmení. Čo iné sa dá s takto nadobudnutým poznaním

robiť, ako ho posielat iným? A tak sa zo ženy s dieťaťom o šesť mesiacov starším ako to jej stala prorokya.

Po desiatich minútach sa objavil nový status.

Mierne mimo témy, ale... minulý mesiac sa môj muž ako vždy vyparil a ja som šla na návštevu k našim do Minneapolisu. No a tam som čírou náhodou stretla svojho bývalého z výšky, nedávno sa rozviedol. A teraz si v kuse píšeme. Tak neviem, je to citová nevera? Mám s tým prestať? Mňa to totiž bavi. A trochu zábavy si už azda aj zaslúžim.

Žena na profilovej fotke bola blond, usmiata, s vyšportovanou postavou, zozadu ju objímal vysoký muž. Stáli spolu na bielej pieskovej pláži, v dialke sa črtali palmy. Možno svadobná cesta. Polovica žien stále používala fotky zo svadby, ešte aj tie, ako si Elisabeth všimla, ktoré sa najviac sťažovali na svojich nemožných chlapov.

Neprestávala žasnúť, s akými tajomstvami sa navzájom zdôverujú. Skupina bola síce označená ako súkromná, ale to znamenalo len toľko, že človek si musel poslať žiadosť a čakať, či ho prijmu. Bolo tam 4 237 členiek a aspoň teoreticky väčšina z nich bývala v okruhu dvadsiatich blokov. A predsa mali pocit, že sú v bezpečnom priestore. Intímnom a anonymnom zároveň.

Všetko komentovalo tých istých pätnásť žien, každá mala na tému dňa očakávaný názor.

Keď niektorá napísala, či by mala mať tretie dieťa, samofúba ekoaktivistka jej povedala, že ona to neurobila, pretože sa bojí globálneho otepľovania a uhlíkovej stopy, ktorú zanecháva jej rodina; niekto vzápätí uverejnil recept na jednoduché kurča a ekoaktivistka reagovala v sekcii komentárov manifestom na tému, prečo vychováva deti ako vegánov.

Mimi Winchesterová sa už stihla postažovať na svoju radovku (zúfalo túži po otvorenej dispozícii bytu), na svoju upratovačku (odmieta umývať okná) a dokonca sa jej do toho podarilo zatiahnuť aj letný dom v Hamptons (*otrasná premávka!!!*).

Udavačky pestúnok strašne rady hlásili každý prípad nešťastnice, ktorú prichytili, ako kŕmi dieťa nezdravým jedlom alebo trávi na telefóne z ich pohľadu prehnané množstvo času. Nieкто sa pestúnok zase odhodlane zastával, aj keby spáchali neviem čo.

Elisabethina najlepšia priateľka Nomi sa vyjadrila, že ju najviac hnevajú kamarátky, ktoré sa s problémami nezdôveria navzájom, ale namiesto toho ich vypisujú na stránku Brooklynské mamičky. Vlni na jar ich kamoška z vysokej Tanya, ktorá tiež bývala v rovnakej štvrti, strávila celú večeru s nimi nezáväzným trkotaním o blbostiach a o dva dni neskôr zverejnila na Brooklynských mamičkách, že zháňa rozvodového právnik.

„Ani na to nezareagujem, kým mi to nepovie zoči-voči,“ vyhlásila Nomi.

„Ona si asi myslí, že to uvidíš na facebooku a opýtaš sa jej na to,“ odvetila Elisabeth.

„No, neopýtam sa.“

Elisabeth tak ako väčšina ľudí skôr pozorovala z úzadia, len zriedka komentovala, nikdy nepridávala statusy aj napriek tomu, koľko času denne venovala sledovaniu stránky.

Do piatich minút sa dvanásť žien vyjadrilo, že to, čo robí usmiata blondína so svojím ex z výšky, je len neškodný flirt. Desať ďalších jej nariadilo hneď s tým skončiť.

Takáto otázka sa zvykla objaviť zhruba raz do mesiaca a vyčnievala medzi množstvom statusov o prechode na nočník a detských skupinách. Stalo sa, že sa niektorá zdôverila s manželovým alkoholizmom či neverou alebo so znepokojivou túžbou utiecť preč, a vtedy jej všetky okamžite odpovedali, povzbudené vedomím spoločného tajomstva.

O takýchto statusoch Elisabeth hovorievala ráno Andrewovi, hoci vedela, že je mu to ukradnuté. Polovicu potešenia zo skupiny tvorili rozhovory o nej v mimointernetovej realite. Chýbali jej stredy v Brooklyne, keď Nomi pracovala z domu a stretávala sa s ňou na obede v palacinkárni na Court Street.

V mysli si stále prehrávala posledný spoločný obed. Ako sedeli a zhovárali sa, ani jednej sa nechcelo ukončiť rozhovor, až kým chalan za pultom neoznámil, že zatvárajú. Potom ešte postávali na chodníku v lepkavej augustovej horúčave, tak ako sa motali na parkovisku v deň, keď odchádzali z vysokej.

Nomi kedysi prisahala, že by v Brooklyne nikdy nebývala. Prvý raz, keď sa sem doviezla z Manhattanu na neskoré raňajky, tesne predtým, ako naskočila do taxíka, prešla rukami Elisabeth po čele ako Barbara Streisand vo filme *Takí sme boli* a vyhlásila: „Tvoja štvrť je úžasná, Hubbell.“ Ale prešli ďalšie dva roky, kým sa sem spolu s Brianom nastahovali. Kúpili si veľký byt v novom mrakodrape s výťahom a bazénom. Elisabeth bývala vždy iba v zaprášených starých činžiakoch so štukovými ozdobami na stenách a vyzgajúcimi parketami. V inzerátoch na také byty ste našli slová ako *charakter* a *šarm*, ale určite nie klimatizácia či práčovňa v budove.

Dlhovekosť ich priateľstva pripisovala Elisabeth aspoň sčasti tomu, že s Nomi mali vždy opačný vkus na mužov a nehnuteľnosti. Takže nebolo možné, aby si niekedy závideli.

„Robím obrovskú chybu?“ spýtala sa Elisabeth, keď sa lúčili v tuhom objatí a bábätko spalo v kočíku vedľa nej.

„Áno,“ prisvedčila Nomi. „Robíš.“

„To som nepotrebovala počuť.“

„Stále ti neviem prepáčiť, že odchádzaš.“

„Vždy som hovorila, že raz odídem.“

„Veď práve, hovorila si to tak dlho, až som ti v istom momente prestala veriť.“

Elisabeth mala dovtedy veľké šťastie, že jej najlepšia kamoška bývala po celý ten čas čo by kameňom dohodil.

Nazdávala sa, že to je ďalší dôvod, prečo sa tak zaryto drží brooklynskej facebookovej skupiny – vďaka nej zabúdala, že už býva o štyristo kilometrov ďalej, v meste, kde nemá žiadnych kamarátov.

Ja som tvoj kamarát, povedal Andrew.

Manžel sa neráta.

Ani on si nenašiel kamarátov, ale mal aspoň kolegov a občas smiešnu historku, ktorú jej porozprával.

Väčšinu popoludní sa Elisabeth prechádzala s Gilom popri ihrisku, kde stáli matky v hlúčiku, klebetili a smiali sa.

Ježiš, veď nie si nová žiačka na základnej, hrešila sama seba v duchu. Chod' za nimi a predstav sa.

Boli to dospelé ženy. Mali povinnosť byť k nej zdvorilé, aspoň do očí. No aj tak sa neodhodlala. Zadržovala ju zmes ostýchavosti a únavy. A ešte strach, že by jej aj tak neboli sympatické.

A kým sama seba odhovárala od túžby zoznámiť sa s nimi, dúfala, že si ju všimnú a pozvú ju medzi seba, ale nikdy to neurobili.

Malý sa doslova dopil a zavrel očka, hlava mu klesla ako kotva hľadajúca dno. Elisabeth ho vyniesla hore a jemne, ostražito ho vložila do postieľky, ako keby bol nálož, ktorá by pri nesprávnom zaobchádzaní mohla vybuchnúť.

Tých niekoľko hodín do jeho zobudenia ležala v posteli a nedarilo sa jej zaspáť. Vedela, že by nejako mala, lebo deň bude hektický. Pohovor s potenciálnou pestúnkou, kopa mejlov, na ktoré musí odpovedať, úseky času s bábätkom, ktoré sa vyparia, ani nevie ako. Ale stále pozerala na telefón, bola zvedavá, ako sa Brooklynské mamičky vyjadrujú k emocionálnej nevere usmiatej blondíny.

Jej terapeutka Violet by povedala, že Elisabeth sa pokúša zamestnať myseľ, aby nemyslela – na tajomstvo, ktoré má pred manželom, na svokrove aktuálne problémy a na vzťah k vlastným rodičom, ktorý bol vždy všelijaký, no v poslednom čase ešte bolestnejší.

Elisabeth bola za Violet najskôr bez toho, že by sa mienila každý týždeň vracieť. Chcela len od niekoho počuť, že má klinickú depresiu či úzkosť alebo že sa jej starosti a víriace myšlienky dajú vysvetliť nedostatkom proteínu. Chcela jasnú diagnózu a prostú liečbu, ktorú si zakúpi v lekární alebo v obchode so zdravými potravinami a okamžite pocíti jej účinky.

Terapia takto nefunguje, povedala Nomi.

„Popôrodná depresia je vážna vec,“ povedala Violet.

„Viem, ale toto nie je ono,“ oponovala Elisabeth. „Vždy som bola takáto.“

A teraz to začala riešiť iba kvôli Gilovi. Pochytilo ju nutkanie dať sa do poriadku, skôr ako si malý uvedomí, v čom všetkom je nanič.

Violet jej odporučila zapamätať si, že myšlienky sú para. A nech si prečíta Eckharta Tolleho.

Keď si ju Elisabeth vygúglila, našla v jednej antológii Violetinu niekoľko rokov starú esej o matkách a dcérach, takže vedela, že Violet je bezdetná, že jej zomrela matka, že jej milovaného otca vo vysokom veku pohltila Alzheimerova choroba.

Niekedy, keď sa počas sedenia ponosovala na vlastnú rodinu, jej zišlo na um, či Violet nepotláča túžbu zvriesknúť: *Moja dokonalá matka zomrela, môj otec nevie, kto som, a tí tvoji naničodní rodičia nie a nie zdochnúť. Je toto fér?*

Violet často zívala, čo Elisabeth zraňovalo.

Otvorila oči. Prebudila sa. Z toho si Elisabeth mohla byť istá, že napokon zaspala. Na desať minút? Na hodinu? To nemala ako zistiť.

Bolo päť hodín ráno. O chvíľočku sa malý zobudí. Zišlo jej na um, ako dlho zostanú ich telá takto zosynchronizované, to jej bude predvídať, čo sa to jeho chystá urobiť.

Kým čakala, otvorila si na mobile stránku Brooklynské mamičky.

Nejaká Heather okolo štvrtej napísala otázku, či si po dvoch pohároch vína musí mlieko odsasť a vyhodiť. Okamžite prišli odpovede, zvučné zborové *nie*. Heather im zaďakovala, potom priznala, že má výčitky svedomia. Že v strave neprijíma dosť vitamínov a že si dala Oreo, hoci sa zaprisahala, že kvôli bábätku bude jesť iba bio potraviny.

Ich spoločným putom boli výčitky svedomia.

Prestaň to zbytočne rozoberať, napísal niekto. *Multivariačná regresná analýza vplyvu jedného Orea je šikmá plocha.*

Elisabeth sa nad tým pobavene zamyslela.

Malý sa rozplakal. Začal sa deň.

2

Letná horúčava sa zdržala ešte do druhého septembrového týždňa, ale skoré rána boli príjemné. Svieži vetrík bol predzvestou chladnejších dní.

Predtým, ako Andrew odchádzal do práce, zvykli sa prejsť okolo jazierka pri neďalekej vysokej škole, aspoň niečo na spôsob ich starého bežného programu. V Brooklyne si každé ráno chodievali spolu po kávu, nazerali do okien nových reštaurácií, zdravili susedov so psami. Tu v okruhu jeden a pol kilometra neboli ani kaviarne, ani reštaurácie. Elisabeth si pripomínala, že presne po tomto túžila – príroda, pokoj, spev vtákov.

Andrew kúpil french press a kávu jej začal variť on. V dni, keď sa prechádzali smerom k vysokej škole, jej ju nalieval do cestovného pohára.

„Kde sú vlastne vysokoškooláci?“ spýtal sa Andrew, keď sa po prvý raz viedli po Main Street, ktorá presekávala univerzitný areál na polovice.

„Toto budú zrejme oni,“ odvetila.

Ukázala na mladé ženy všade okolo nich. Smiali sa v skupinke pri semafore, sedeli na verande internátneho domu; náhlili sa sem a tam, zhrbené pod váhou rucksakov. Hotové oživené fotografie z propagačných brožúr školy.

„Ale kdeže,“ povedal Andrew. „Tie baby vyzerajú ako šiestačky.“

Pred chvíľou skrížili cestu asi desiatke dievčat, klusajúcich vo vzornej formácii. Biele vetrovky príjemne svištali, keď ich po dvojiciach míňali.

Väčšina venovala úsmev bábätku spiacemu v šatke na Elisabethinej hrudi.

Elisabeth úsmevy opätovala, snažila sa vyzerat veselo. Bola nervózna, odkedy ju Andrew zobudil s informáciou,

že jej zabudol povedať, že dnes večerajú u jeho rodičov. Podvečerné hodiny po jeho návrate z práce boli pre ňu jedinou šancou byť sama alebo sa s ním normálne porozprávať. Nechcela ich venovať svokrovcom.

Ocitli sa v polovici dĺžky jazierka, ten bod označovalo lano visiace nad hladinou z hrubého konára stromu. Elisabeth si predstavila opité tínedžerky v odstrihnutých džínsach, ako sa na ňom hojdajú a s vrešťaním skáču do vody. Ešte stále robia zlé rozhodnutia, na ktorých v konečnom dôsledku nebude záležať. Majú celý život pred sebou.

„Tie svrčky sú odporné,“ povedala. „Tak sa volajú? Svrčky? Obrovské potvory. Hnusí sa mi, keď si na mňa sadnú, tebe nie?“

Andrew pokrčil plecami. „Neviem, zatiaľ si na mňa žiadny nesadol.“

„Takéto to je,“ povedala a uštipla ho do predlaktia.

Nadvihol jedno obočie.

Všímajte si momenty, keď cítite rastúcu zlosť, povedala jej Violet. *Nehodnoťte ich, len si ich zapamätajte.*

Nomi to vyjadrila jednoduchšie: *Asi budeš po príchode dieťaťa Andrewa istý čas nenávidieť. Ak sa ťa dotkne, bude ti asi na umretie. Nerob si z toho ťažkú hlavu. To prejde.*

Elisabeth k nemu necítila nenávisť. Mala šťastie, že našla muža ako Andrew, láskavého, ktorý jej tak rozumel. No za posledné mesiace sa toho toľko zmenilo. Občas akoby stáli na opačných stranách miestnosti plnej ľudí a nedosiahli na seba, hoci na seba dovideli. Ešte si nebola istá, ako a kedy im to začne znovu klapať.

A navyše tu bolo jej tajomstvo, ktoré Violet označila ako *toxické*.

„Vzťah nikdy nezabije to, čo tajíte,“ povedala jej. „Zabije ho utajovanie.“

„Chápem, čo tým chcete povedať,“ prikývla Elisabeth. „No v tomto prípade môže zabíjať jedno i druhé.“

Keď Andrew odišiel do práce, osprchovala sa.

Z mobilu, ktorý nechala na stoličke tesne za dverami

kúpeľne, zneli detské ľudové pesničky. Malý bol bezpečne pripútaný v hojdamom kresielku na dlaždicovej podlahe. V polovici *Toto je tvoja zem* spustil plač.

Elisabeth si opláchlala vlasy od kondicionéra a vypla vodu. Už týždeň sa pokúšala oholiť si nohy.

Zavinula sa do uteráka a zdvihla malého.

Vyšla na chodbu a usmiala sa, keď zbadala správu od Nomi.

Brian sa správa čudne. Buď má milenku, alebo mi plánuje niečo na narodky.

Narodky, odpísala Elisabeth. Ani nad tým nemusela rozmýšľať. Brian bol schopný kadečoho, ale nebol neverník.

Ako vieš?

Lebo je to ten posledný človek na svete, ktorý by mal milenku.

No ale nespravia to vždy tí, ktorých najmenej podozrievaš?

Nie, tak je to pri vražde. Keď ide o neveru, spravia to vždy tí, ktorých podozrievaš.

Už sa spolu nerozprávali, nevolali si, neposielali hlásoky, zostal len nekonečný písomný rozhovor, na ktorý v priebehu dňa niekoľkokrát nadviazali a zase ho prerušili. Keby jej najlepšia kamarátka normálne zavolala, znamenalo by to, že niekto zomrel alebo, keď ešte obe bývali v Brooklyne, že sa vymkla z bytu.

Pokročila si nejako s pestúnkou? spýtala sa Nomi.

O hodinu mám s jednou pohovor.

Elisabethine kamarátky v meste si najímali pestúnkky z Karibiku alebo z Tibetu a platili im, aby boli starými matkami, ktorými ich matky neboli. Šlo o to, nájsť niekoho, kto bude vaše dieťa zbožňovať a dávať rady bez posudzovania. Kto nebude na vašom gauči popíjať víno, kým vaše dieťa plače, alebo vám hovoriť, že si máte v zmiešanej spoločnosti zakryť prsník.

Od priateľiek počúvala najrozličnejšie ponosy na čudné správanie vlastných rodičov po príchode dieťaťa. Hocičo z toho by však bola ochotne vymenila za svoju situáciu. Od Gilovho narodenia prešli štyri mesiace a jej rodičia ho ešte nevideli.

Jej otec si zjavne myslel, že dieťa by mala priniesť k nemu.

„V Arizone je v tomto ročnom období nádherne,“ vyhlásil. „Je to ideálne miesto pre deti. Môžu tu pobehovať do vôle.“

„On nepobehuje,“ namietla. „Ešte ani nesedí.“

Jej matka bola v deň, keď sa Gil narodil, na vikingskej tematickej plavbe po Rýne. Poslala mu pohárik a misku, ručnú prácu mnišok z Bukurešti, a odvtedy neprejavila záujem o jeho návštevu.

Veľmi veľa ľudí – aj takí, ktorých Elisabeth nepoznala – sa vyjadrovalo k jej matke. Nomi raz, ešte v Brooklyne, priviedla na návštevu svoju matku. Tá uštrikovala Gilovi prikrývku.

„Nie je nič lepšie, ako byť starou mamou,“ vyhlásila. „Vaša matka musí byť od šťastia celá bez seba.“

Elisabeth s úsmevom prikyvovala. Vedela, že Nomina matka má na mysli iný typ rodiny – taký ako tá jej.

Ona mala prakticky od dvadsiatky od svojich rodičov pokoj. Netrávili spolu sviatky. Elisabeth ich nikdy nebola pozrieť v Kalifornii. Ale proces formovania vlastnej rodiny ju prinútil častejšie než inokedy uvažovať o tej, z ktorej vzišla.

Nemyslela si, že ju bude trápiť, keď sa raz z jej neprístupnej a ľahostajnej matky vykluje neprístupná a ľahostajná stará matka. Nebola však úplne ľahostajná, aspoň nie stále. Jej rodičia boli pre ňu momentálne najdôležitejší, ako sa jej to v doterajšom dospelom živote pritrafilo.

„Sťahujeme sa, pretože mením miesto, ale aj preto, aby sme boli bližšie k našim,“ opakoval Andrew stále dookola počas týždňov pred sťahovaním, zjednodušoval pravdu, prikrášľoval ju. „Uľaví sa ti, keď nám budú pomáhať.“

Elisabeth vždy, keď to vyslovil, len stisla pery. Faye a George boli teoreticky nadšení rolou starých rodičov. Len neboli nápomocní. Vždy, keď sa malý v prítomnosti jej svokry vykalkal, Faye ho zdvihla, pokrčila nos a vyhlásila: „Niekoho treba prebaliť!“ Jediný raz, keď ju Elisabeth poprosila, aby naňho desať minút dozrela, kým odbeh-